

ПРИКЛАДНА АПРОБАЦІЯ УНІВЕРСАЛЬНОГО СПОСОБУ РЕВЕРСІЇ СУКУПНОГО ЕФЕКТУ, ОТРИМАНОВОГО ВПРОДОВЖ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ

І. Гавука, к. е. н., доцент

Львівський національний аграрний університет

© І. Гавука, 2016

Гавука І. Прикладна апробація універсального способу реверсії сукупного ефекту, отриманого впродовж життєвого циклу інноваційної продукції

Універсалізація методики оцінки ефективності інноваційної діяльності дає змогу раціоналізувати і автоматизувати способи визначення та аналізу ключових показників ефективності інноваційної діяльності стосовно різних видів інновацій. Розроблений універсальний спосіб реверсії сукупного ефекту, отриманого впродовж життєвого циклу інноваційної продукції, в практиці оцінки ефективності інноваційної діяльності потребує прикладної апробації. Для цього як приклад обрана оцінка ефективності результатів інноваційної діяльності, пов'язаної з реконструкцією і подальшою експлуатацією торф'яно-болотних угідь у регіоні. На підставі аналізу вихідних умов та з врахуванням принципів, покладених в основу універсального способу реверсії сукупного ефекту, розроблена формальна ідентифікація складових останнього. Використовуючи дані, які характеризують витрати, а також формальну ідентифікацію складових сукупного ефекту, за допомогою електронних таблиць програми Excel проведено розрахунків сукупного ефекту, отриманого внаслідок реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь, в розрізі років життєвого циклу цього інноваційного проекту. Результати аналізу проведених розрахунків свідчать про придатність до практичного використання розробленого універсального способу реверсії сукупного ефекту, отриманого впродовж життєвого циклу інноваційної продукції, для цілей націоналізації й автоматизації розрахунку та аналізу такого показника.

Ключові слова: інноваційна продукція, життєвий цикл, стейкхолдери інноваційної діяльності, сукупний ефект, універсальний спосіб реверсії, прикладна апробація.

Havuka I. Applied approbation of universal method reversion of total effect, which obtained during life cycle of product innovation

Universalization of method estimation the effectiveness of innovative activity allows you to rationalize and automate methods of determining and analyzing major indicators efficiency of innovation for different types of innovation. Together with this realization developed by us of universal method reversion of total effect, which obtained during life cycle of product innovation, in the practice of evaluating the effectiveness of innovation activity requires of applied approbation of this method. For applied of approbation of this method as an example was chosen assessment of the effectiveness results of innovative activity, which is associated with reconstruction and subsequent exploitation of peat and wet lands in the region. Based on analysis of the initial conditions of realization of this innovating project and taking into account the principles underlying the universal method of reversion total effect, which obtained during life cycle of product innovation, in this article developed formal identification of the components of total effect which obtained due to the reconstruction and further exploitation of peat and wet lands in the region. Using the data that characterize the costs are incurred for implementing innovative project and the results obtained as a result of this project, well as the formal identification of the components of total effect which obtained due to the reconstruction and further exploitation of peat and wet lands, using the spreadsheet of Excel by us done calculation of total of effect, which obtained due to the reconstruction and exploitation of peat and wet lands, in a cut years' life cycle this innovation project. Results of the analyzes conducted of calculations certify about the suitability practical use developed by us a universal method of reversion of total effect, which obtained during life cycle of product innovation, for the purposes of rationalization and automation of calculation and analysis such an indicator.

Key words: innovative products, life cycle, stakeholders of innovation activities, total effect, universal of reversion method, applied approbation.

Гавука І. Прикладна апробація універсального способу реверсії сукупного ефекта, полученного в течение жизненного цикла инновационной продукции

Універсализация методики оценки эффективности инновационной деятельности позволяет рационализировать и автоматизировать способы определения и анализа ключевых показателей эффективности инновационной деятельности применительно к различным видам инноваций. Разработанный универсальный способ реверсии сукупного эффекта, полученного в течение жизненного цикла инновационной продукции, в практике оценки эффективности инновационной деятельности требует прикладной апробации. В качестве примера выбрана оценка эффективности результатов инновационной деятельности, связанной с реконструкцией и последующей эксплуатацией торфяно-болотных угодий в регионе. На основании анализа исходных условий и с учетом принципов, положенных в основу универсального способа реверсии сукупного эффекта, разработана формальная идентификация его составляющих. Используя данные, которые характеризуют затраты, и результаты, а также формальную идентификацию составляющих сукупного эффекта, с помощью электронных таблиц программы Excel проведен расчет сукупного эффекта, полученного в результате реконструкции и эксплуатации торфяно-болотных угодий, в разрезе лет жизненного цикла этого инновационного проекта. Результаты анализа проведенных расчетов свидетельствуют о пригодности к практическому использованию разработанного универсального способа реверсии сукупного эффекта, полученного в течение жизненного цикла инновационной продукции, для целей рационализации и автоматизации расчета и анализа такого показателя.

Ключевые слова: инновационная продукция, жизненный цикл, стейкхолдеры инновационной деятельности, сукупный эффект, универсальный способ реверсии, прикладная апробация.

Постановка проблеми. Розвиток методики оцінки ефективності інноваційної діяльності доцільно спрямувати в русло універсализації, що: а) дасть змогу зосередити увагу на вдосконаленні способів визначення й аналізу ключових показників ефективності інноваційної діяльності; б) сприятиме конкретизації положень такої методики для її прикладного застосування до різних видів інновацій; в) спростить автоматизацію розрахунку показників ефективності інноваційної діяльності за допомогою сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і науково-методичні основи оцінки ефективності інноваційної діяльності достатньо повно висвітлені в науковій [1, с. 275–292; 3; 5; 9; 12; 19; 22, с. 31–41; 23], навчальній [2, с. 69–78; 7, с. 55–80; 10, с. 496–509; 11, с. 382–391; 13, с. 457–474; 14, с. 202–225, 306–311; 15, с. 161–165; 17, с. 161–165; 18, с. 367–381; 20, с. 200–221; 21, с. 378–383] та офіційній [16] економічній літературі.

Однак поза увагою залишаються методичні і прикладні питання розробки універсального способу реверсії ефекту, отриманого впродовж життєвого циклу інноваційної продукції. Частково виконання такого завдання показано в наших публікаціях [3–6], в яких описано теоретичні і методичні засади визначення сукупного ефекту, отриманого внаслідок виготовлення і споживання інноваційної продукції.

Постановка завдання. Метою цього дослідження є оцінка можливостей практичного застосування універсального способу реверсії сукупного ефекту, отриманого внаслідок виготовлення і споживання інноваційної продукції за весь період її життєвого циклу, що забезпечить визначення поточної вартості такого ефекту в розрізі років життєвого циклу цієї продукції.

Виклад основного матеріалу. Методичні засади універсального способу реверсії сукупного ефекту, отриманого внаслідок виготовлення і споживання інноваційної продукції за весь період її життєвого циклу, розроблено в нашій статті [5]. Пропонований спосіб дає змогу розрахувати поточну вартість такого ефекту на будь-який рік життєвого циклу інноваційної продукції. Для прикладної апробации зазначеного способу обрана оцінка ефективності результатів інноваційної діяльності, пов'язаної з реконструкцією торф'яно-болотних угідь у регіоні. Проектом цієї реконструкції передбачено забезпечити продуктивне виконання такими угіддями природоохоронних, економічних і соціальних функцій (табл. 1).

Капітальні витрати, спрямовані на реконструкцію торф'яно-болотних угідь на площі 20,2 тис. га в розрізі років їх освоєння, наведені в табл. 2.

Для продуктивного функціонування торф'яно-болотних угідь у регіоні розроблено кошторис експлуатаційних витрат, річний обсяг яких у розрахунку на загальну площу угідь становить 61445,4 тис. гривень.

Таблиця 1

Оцінка природозахисних, економічних і соціальних результатів, отриманих внаслідок експлуатації торф'яно-болотних угідь у регіоні за умов продуктивного їх функціонування (у розрахунку на 1 га угідь за рік)

Показник	Значення показника
Маса депонованого угіддями вуглецю*, т	3,6
Доходи, отримані внаслідок водоочисної функції угідь, грн	680
Доходи, отримані внаслідок прямого використання угідь (заготівля деревини, ягід, грибів, лікарської сировини тощо), грн	282
Доходи, отримані внаслідок туристичної діяльності, грн	149
Доходи, отримані внаслідок діяльності з обслуговування туристів та інших відвідувачів, грн	519
Доходи, отримані внаслідок рекреаційної діяльності, грн	84
Доходи, отримані внаслідок мисливства та рибальства, грн	35
Доходи, отримані до місцевих бюджетів за рахунок податків і зборів, грн	496

*Після проведення реконструкції торф'яно-болотних угідь депонований ними вуглець підлягатиме продажу на глобальному ринку вуглецевих кредитів.

Джерело: власна розробка автора з використанням даних [23, с. 41–43].

Таблиця 2

Капітальні витрати, спрямовані на реконструкцію торф'яно-болотних угідь з метою їх продуктивного використання в регіоні*

Показник	Всього	У тому числі буде освоєно за		
		I рік	II рік	III рік
Обсяг капітальних витрат у розрахунку на 1 га угідь, грн	6930	1980	2475	2475
Обсяг капітальних витрат у розрахунку на загальну площу угідь регіону, млн грн	140,0	40,0	50,0	50,0

*Фінансування капітальних витрат здійснюють комерційні банки за рахунок надання довготривалих кредитів.

Джерело: власна розробка автора.

Із цього обсягу експлуатаційних витрат амортизація необоротних активів становить 17 493,2 тис. гривень. Для оцінки ефективності запропонованого інноваційного проекту використано такі довідкові дані (табл. 3).

Аналіз вихідних вимірів та умов реалізації досліджуваного інноваційного проекту дає змогу виділити чотири групи його стейкхолдерів [4, с. 106–107], а саме: 1) підприємницькі структури, які освоюють капітальні вкладення, спрямовані на забезпечення продуктивного виконання торф'яно-болот-

ними угіддями природозахисних, економічних і соціальних функцій, і в подальшому експлуатуватимуть ці угіддя з метою отримання прибутку; 2) комерційні банки, які фінансують капітальні витрати, спрямовані на реконструкцію торф'яно-болотних угідь у регіоні, з метою отримання відсотків за надані кредити; 3) органи регіональної виконавчої влади, які з метою створення додаткових робочих місць, охорони і раціонального використання природного середовища і ресурсів, зростання обсягів надход-

жень податків і зборів до місцевих бюджетів надають пільги у формі відшкодування сплати частини відсоткової ставки за кредити комерційних банків під здійснення екологічних проектів за рахунок місцевих бюджетів; 4) органи державної виконавчої влади, які з метою підвищення економічних, соціальних та екологічних стандартів, зростання обсягів надходжень податків до державного бюджету надають пільги у формі

зниження ставки податку на прибуток підприємств, що реалізують екологічні проекти, за рахунок державного бюджету. За таких обставин сукупний ефект, який буде отриманий внаслідок реалізації цього інноваційного проекту, охоплюватиме чотири складові (табл. 4). Визначимо окремі показники, які наведені у формулах (1)–(4), стосовно умов реалізації пропонованого інноваційного проекту.

Таблиця 3

Умови освоєння капітальних та експлуатаційних витрат, спрямованих на продуктивне використання торф'яно-болотних угідь в регіоні

Показник	Значення показника
Коефіцієнт перерахунку вуглецю у вуглекислий газ*	3,625
Ціна 1 т вуглекислого газу на світовому ринку, дол. США*	13,2
Курс національної валюти, за 1 дол. США, грн.	25,00
Річна відсоткова ставка комерційних банків за кредити, які надані для реконструкції торф'яно-болотних угідь, %**	20,0
Рівень відшкодування сплати частини відсоткової ставки за кредитами комерційних банків для реалізації екологічних проектів за рахунок місцевих бюджетів, %	5
Ставка податку на прибуток, %	18
Рівень зниження ставки податку на прибуток підприємств, що реалізують екологічні проекти, за рахунок державного бюджету, %	4
Ставка податку на додану вартість, %	20
Життєвий цикл продуктивної експлуатації реконструйованих торф'яно-болотних угідь, років***	8

*Згідно з даними [23, с. 42].

**Кредити комерційні банки надають на умовах повернення позички і відсотків за користування нею наприкінці життєвого циклу реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь.

***Торф'яно-болотні угіддя продуктивно експлуатуватимуться після завершення їх реконструкції.

Джерело: власна розробка автора.

Виходячи з вихідних умов реалізації проекту, життєвий цикл реконструкції і продуктивної експлуатації торф'яно-болотних угідь становитиме 11 років, з яких за перші три роки здійснюватиметься їх реконструкція, а наступні вісім років такі угіддя експлуатуватимуться з метою отримання природоохоронного, економічного і соціального результатів. Тому $T_k = 11$ років. Враховуючи, що кредити комерційні банки надають на умовах

повернення позички і відсотків за користування нею наприкінці життєвого циклу інноваційного проекту, то $T_c = 11$ років.

Ставку дисконту, яка враховує сукупний рівень ризику інвестиційних витрат, спрямованих на реконструкцію та експлуатацію торф'яно-болотних угідь, слід прирівняти до рівня позичкової ставки комерційних банків для надання кредиту на реконструкцію таких угідь. Отже, $rb = rc = 0,20$.

Таблиця 4

Формальна ідентифікація складових сукупного ефекту, отриманого внаслідок реконструкції і подальшої експлуатації торф'яно-болотних угідь у регіоні

Складова сукупного ефекту	Формальна ідентифікація складових сукупного ефекту*
1	2
Обсяг ефекту, отриманого комерційними банками внаслідок фінансування капітальних витрат, спрямованих на реконструкцію торф'яно-болотних угідь, CE_{ip}^{kv}	$CE_{ip}^{kv} = \sum_{t=1}^{T_k} (INb_t \cdot (1+rc)^{T_c-t+1} - INb_t) \cdot (1+rb)^{T_p-T_c}, \quad (1)$ <p>де t – порядковий номер року життєвого циклу реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь; T_k – кінцевий рік життєвого циклу реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь; INb_t – обсяг капітальних витрат, спрямованих на реконструкцію торф'яно-болотних угідь в t-му році, в поточних цінах, грн; rc – ставка дисконту, яка враховує сукупний рівень ризику капітальних витрат, спрямованих на реконструкцію торф'яно-болотних угідь; T_c – порядковий номер року повернення кредитів, наданих комерційними банками у формі капітальних витрат на реконструкцію торф'яно-болотних угідь, і відсотків за користування ними; rb – ставка дисконту, яка враховує сукупний рівень ризику інвестиційних витрат, спрямованих на реконструкцію та експлуатацію торф'яно-болотних угідь; T_p – розрахунковий рік, на який здійснюється реверсія ефекту, отриманого внаслідок реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь.</p>
Обсяг ефекту, отриманого регіональними бюджетами внаслідок реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь, CE_{ip}^{rd}	$CE_{ip}^{rd} = \sum_{t=1}^{T_k} (\Delta DRb_t \cdot (1+rb)^{T_p-t} - (INb_t \cdot (1+rp)^{T_c-t+1} - INb_t) \cdot (1+rb)^{T_p-T_c}), \quad (2)$ <p>де ΔDRb_t – річний обсяг доходів, отриманих регіональними бюджетами внаслідок експлуатації торф'яно-болотних угідь, грн; rp – ставка дисконту, яка тотожна рівню відшкодування сплати частини позичкової ставки за надані кредити комерційних банків для реалізації екологічних проектів.</p>
Обсяг ефекту, отриманого державним бюджетом внаслідок реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь, CE_{ip}^{zd}	$CE_{ip}^{zd} = \sum_{t=1}^{T_k} ((Pb_t - Bb_t) \cdot \frac{Spr - PSpr}{100} + \frac{Pb_t \cdot Snp}{100}) \cdot (1+rb)^{T_p-t}, \quad (3)$ <p>де Pb_t – обсяг економічного результату, отриманого внаслідок експлуатації торф'яно-болотних угідь в t-му році, в поточних цінах без врахування непрямих податків, грн; Bb_t – обсяг експлуатаційних витрат, спрямованих на продуктивне функціонування торф'яно-болотних угідь в t-му році, в поточних цінах, грн; Spr – ставка податку на прибуток підприємств, %; $PSpr$ – рівень зниження ставки податку на прибуток підприємств, що реалізують екологічні проекти, %; Snp – ставка непрямих податків (податку на додану вартість), %.</p>
Обсяг ефекту, отриманого підприємницькими структурами внаслідок реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь, CE_{ip}^{esp}	$CE_{ip}^{esp} = \sum_{t=1}^{T_k} (((Pb_t - Bb_t) \cdot \frac{100 - Spr + PSpr}{100} + Ab_t - INb_t) \cdot (1+rb)^{T_p-t} + (INb_t \cdot (1+rp)^{T_c-t+1} - INb_t) \cdot (1+rb)^{T_p-T_c}), \quad (4)$ <p>де Ab_t – обсяг амортизаційних відрахувань на реновацію необоротних активів в t-му році, використовуваних у процесі експлуатації торф'яно-болотних угідь, грн.</p>

Продовження табл. 4

1	2
Сукупний обсяг ефекту, отриманого внаслідок реконструкції і подальшої експлуатації торф'яно-болотних угідь у регіоні, CE_{ip}	$CE_{ip} = CE_{ip}^{esp} + CE_{ip}^{kv} + CE_{ip}^{rd} + CE_{ip}^{zd} \quad (5)$

*Із врахуванням принципів, покладених в основу універсального способу реверсії сукупного ефекту, отриманого впродовж життєвого циклу інноваційної продукції [5, с. 26–28].

Джерело: власна розробка автора.

Річний обсяг доходів, отриманих регіональними бюджетами внаслідок експлуатації торф'яно-болотних угідь, згідно з вихідними умовами буде однаковий за весь період продуктивної експлуатації цих угідь. Його визначимо за виразом

$$\Delta DRb_t = \Delta DRb_{1za} \cdot S, \quad (6)$$

де ΔDRb_{1za} – доходи, отримані до місцевих бюджетів внаслідок продуктивної експлуатації торф'яно-болотних угідь за рахунок податків і зборів у розрахунку на 1 га угідь за рік, грн; S – площа торф'яно-болотних угідь, га.

Тому $\Delta DRb_t = 496 \cdot 20,2 = 10019,2$ тис. грн, $t = 4,11$.

Виходячи з вихідних умов, річний обсяг економічного результату, отриманого внаслідок експлуатації торф'яно-болотних угідь, буде однаковий за весь період життєвого циклу їх експлуатації. Його визначимо за виразом

$$Pb_t = (ДДВ + ДВО + ДПВ + ДТД + ДОТ + ДРД + ДМР) \cdot S, \quad (7)$$

де ДДВ – доходи, отримані внаслідок продажу на глобальному ринку вуглецевих кредитів, у розрахунку на 1 га торф'яно-болотних угідь за рік, грн; ДВО – доходи, отримані внаслідок водоочисної функції угідь, у розрахунку на 1 га торф'яно-болотних угідь за рік, грн; ДПВ – доходи, отримані внаслідок прямого використання угідь, у розрахунку на 1 га торф'яно-болотних угідь за рік, грн; ДТД – доходи, отримані внаслідок туристичної діяльності, у розрахунку на 1 га торф'яно-болотних угідь за рік, грн; ДОТ – доходи, отримані внаслідок діяльності з обслуговування туристів та інших відвідувачів,

у розрахунку на 1 га торф'яно-болотних угідь за рік, грн; ДРД – доходи, отримані внаслідок рекреаційної діяльності, у розрахунку на 1 га торф'яно-болотних угідь за рік, грн; ДМР – доходи, отримані внаслідок мисливства та рибальства, у розрахунку на 1 га торф'яно-болотних угідь за рік, грн.

Із використанням даних табл. 1 і 2 річний обсяг економічного результату, отриманого внаслідок експлуатації торф'яно-болотних угідь, становитиме

$$Pb_t = (3,6 \cdot 3,625 \cdot 13,2 \cdot 25 + 680 + 282 + 149 + 519 + 84 + 35) \cdot 20,2 = 122\,321,1 \text{ тис. грн, } t = 4,11.$$

Інші показники, які наведені у формулах (1)–(4), не потребують додаткової конкретизації, оскільки вони однозначно визначені вихідними умовами реалізації інноваційного проекту. Використовуючи ці вихідні дані і формули (1)–(5), за допомогою електронних таблиць програми Excel ми розрахували сукупний ефект, отриманий внаслідок реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь, у розрізі років життєвого циклу цього інноваційного проекту (табл. 5).

Висновки та перспективи подальших наукових пошуків. Прикладна апробація універсального способу реверсії сукупного ефекту, отриманого впродовж життєвого циклу інноваційної продукції, дає змогу сформулювати такі висновки.

1. Із збільшенням порядкового року життєвого циклу інноваційного проекту обсяг ефекту, отриманого внаслідок його реалізації, зростає. Це свідчить про потребу в швидшому вкладанні інвестицій в перспективні інноваційні проекти.

Таблиця 5

Реверсія обсягів ефекту, отриманого внаслідок реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь у регіоні, в розрізі років життєвого циклу інноваційного проекту, млн грн*

Рік життєвого циклу проекту, T_p	Обсяг ефекту, отриманого комерційними банками, CE_{ip}^{kv}	Обсяг ефекту, отриманого регіональними бюджетами, CE_{ip}^{rd}	Обсяг ефекту, отриманого державним бюджетом, CE_{ip}^{zd}	Обсяг ефекту, отриманого підприємницькими структурами, CE_{ip}^{esp}	Сукупний обсяг ефекту, CE_{ip}
1	117,1	26,7	87,9	69,7	301,4
2	140,5	32,0	105,5	83,7	361,7
3	168,6	38,4	126,6	100,4	434,0
4	202,3	46,1	151,9	120,5	520,8
5	242,7	55,4	182,3	144,6	625,0
6	291,3	66,4	218,7	173,5	749,9
7	349,5	79,7	262,5	208,2	899,9
8	419,4	95,7	315,0	249,9	1080,0
9	503,3	114,8	378,0	299,8	1295,9
10	604,0	137,8	453,5	359,8	1555,1
11	724,8	165,3	544,3	431,8	1866,2

*Розраховано в поточних цінах на кінець визначеного року життєвого циклу інноваційного проекту.

Джерело: власна розробка автора.

2. Аналіз структури обсягів сукупного ефекту, отриманого внаслідок реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь у регіоні, в розрізі окремих стейкхолдерів засвідчує про її стійкість упродовж років життєвого циклу інноваційного проекту. Така обставина підтверджує правильність теоретичних і методичних підходів до визначення обсягів ефекту за допомогою запропонованого універсального способу реверсії ефекту, отриманого внаслідок виготовлення і споживання інноваційної продукції за весь період її життєвого циклу.

3. Аналіз структури обсягів сукупного ефекту, отриманого внаслідок виготовлення і споживання інноваційної продукції за весь період її життєвого циклу, в розрізі окремих стейкхолдерів дає змогу визначити заходи щодо вдосконалення механізмів реалізації інноваційної діяльності в напрямі гармонізації економічних інтересів всіх її стейкхолде-

рів. Зокрема, із табл. 5 випливає, що найбільшу частку (38,8%) в структурі обсягу сукупного ефекту, отриманого внаслідок реконструкції та експлуатації торф'яно-болотних угідь у регіоні, складає виплата відсотків за користування кредитами, наданими комерційними банками, найменшу (8,9%) – надходження до регіональних бюджетів. У такому разі виникає потреба в зниженні відсоткових ставок за довгостроковими кредитами, які надані суб'єктам підприємницької діяльності, й підвищенні частки надходжень до регіонального бюджету за рахунок інноваційної діяльності, що сприятиме зростанню зацікавленості регіональних громад у такій діяльності. Крім того, із табл. 5 видно, що частка ефекту, отриманого підприємницькими структурами (23,1%), є менша, чим частка ефекту, яка надходить до державного бюджету (29,2%). Отже, для підвищення економічної зацікавленості підприємств у реалізації інно-

ваційних проектів потрібно надавати їм суттєвішу державну підтримку за рахунок зниження податкового навантаження і вдосконалення фінансового стимулювання інноваційної діяльності.

Подальше дослідження повинно передбачати методичну розробку і прикладну апробацію універсального способу реверсії інших показників ефективності інноваційної діяльності, зокрема: коефіцієнта окупності інвес-

тицій, спрямованих на розвиток інноваційної діяльності; терміну окупності інвестицій, спрямованих на розвиток інноваційної діяльності; коефіцієнта внутрішньої окупності інвестицій, спрямованих на розвиток інноваційної діяльності. Це дасть змогу отримати повнішу інформацію для дослідження напрямів вдосконалення механізмів активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Антонюк Л. Л. *Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації* : монографія / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К. : КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. Беляев Ю. М. *Инновационный менеджмент* : учебник для бакалавров / Ю. М. Беляев. – М. : Дашков и К°, 2013. – 220 с.
3. Гавука І. Абсолютна ефективність інноваційної діяльності: розподільчий аспект / І. Гавука // *Аграрна економіка*. – 2014. – Т. 7, № 1–2. – С. 150–157.
4. Гавука І. Критерії ефективності інноваційної діяльності стосовно її зацікавлених учасників / І. Гавука // *Аграрна економіка*. – 2014. – Т. 7, № 3–4. – С. 104–108.
5. Гавука І. С. Універсальний спосіб реверсії сукупного ефекту, отриманого впродовж життєвого циклу інноваційної продукції / І. С. Гавука // *Вісник ЛНАУ : економіка АПК*. – 2014. – № 22 (1). – С. 26–31.
6. Гавука І. С. Принципи універсалізації методики оцінки ефективності інноваційної діяльності / І. С. Гавука // *Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств. Проблематика 2015 року: інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери економіки : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 25–28 травня 2015 р.* – Львів : Львів. нац. аграр. ун-т, 2015. – С. 196–199.
7. Гриценко Л. Л. *Методические аспекты оценки инновационных проектов как основная составляющая механизма инвестиционного проектирования и бюджетирования* / Л. Л. Гриценко, И. Д. Скляр // *Вісник Сумського державного університету : серія «Економіка»*. – 2008. – № 1. – С. 176–182.
8. Донец О. В. Деякі аспекти визначення ефективності податкового стимулювання інноваційної діяльності / О. В. Донец // *Технологічний аудит і резерви виробництва*. – 2013. – Т. 5, № 3(13). – С. 42–44.
9. *Економіка та менеджмент інноваційної діяльності* / за ред. д. е. н. Є. І. Ходаківського. – Житомир : ЖНАУ, 2009. – 324 с.
10. *Економіка та організація інноваційної діяльності* : підручник / [О. І. Волков, М. П. Денисенко, А. П. Гречан та ін.]. – [3-тє вид.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 662 с.
11. Захарченко В. І. *Інноваційний менеджмент : теорія і практика в умовах трансформації економіки* : навч. посіб. / В. І. Захарченко, Н. М. Корсікова, М. М. Меркулов. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 448 с.
12. Катаєв А. В. *Проблемні моменти розробки та впровадження істотних продуктивних інновацій: фінансовий аспект* / А. В. Катаєв, О. В. Юринець // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» : серія «Економіка»*. – 2009. – № 640. – С. 121–128.
13. Краснокутська Н. В. *Інноваційний менеджмент* : навч. посіб. / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.
14. Крылов Э. И. *Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия* : учебн. пос. / Э. И. Крылов, В. М. Власова, И. В. Журавкова. – [2-е изд., перераб. и доп.] – М. : Финансы и статистика, 2003. – 608 с.
15. Левченко Ю. Г. *Економіка й організація інноваційної діяльності : курс лекцій для студ. напряму 6.030504 «Економіка підприємства» для всіх форм навч.* / Ю. Г. Левченко. – К. : НУХТ, 2012. – 163 с.

16. *Методика визначення економічної ефективності витрат на наукові дослідження і розробка та їх впровадження у виробництво: затверджена спільним наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції та Міністерства фінансів України від 26.09.2001 № 218/446 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_2o/pg_igwzop.htm.*

17. Михайлова Л. І. *Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Л. І. Михайлова, С. Г. Турчина. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 248 с.*

18. *Основы инновационного менеджмента: теория и практика : учебник / [Л. С. Барютин, С. В. Валдайцев, А. В. Васильев и др.] ; под ред. А. К. Казанцева, Л. Э. Миндели. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Экономика, 2004. – 518 с.*

19. Савчук А. В. *Особенности экономической оценки и выбора инновационных проектов / А. В. Савчук // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – №1 (19). – С. 69–75.*

20. Скібіцький О. М. *Інноваційний та інвестиційний менеджмент : навч. посіб. / О. М. Скібіцький. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 408 с.*

21. Фатхутдинов Р. А. *Инновационный менеджмент : учебник / Р. А. Фатхутдинов. – [4-е изд.] – СПб. : Питер, 2003. – 400 с.*

22. Чорна М. В. *Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств : монографія / М. В. Чорна, С. В. Глухова. – Харків : ХДУХТ, 2012. – 210 с.*

23. *Экономическая эффективность инновационной деятельности: проблемы, методы и решения / И. В. Войтов, М. А. Гатих, А. В. Унукович, Я. И. Аношко // Новости науки и технологий. – 2012. – № 1 (20). – С. 34–45.*

JEL M 110

УДК 631.11:340.341.1

ЗАСТОСУВАННЯ КРЕАТИВНИХ ПІДХОДІВ В УПРАВЛІННІ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

М. Пархуць, ст. викладач,

О. Синюк, к. е. н., доцент

Львівський національний аграрний університет

© М. Пархуць, О. Синюк, 2016

Пархуць М., Синюк О. Застосування креативних підходів в управлінні аграрним підприємством

Обґрунтовано значення креативного управління для забезпечення ефективної діяльності аграрних підприємств. Встановлено, що економіку України та її аграрний сектор зокрема можна віднести до другої економічної хвилі, відповідно до хвильової концепції розвитку суспільства, з деякими елементами третьої економічної хвилі. Підкреслено, що креативне управління підприємством неможливе без постійного підвищення рівня знань як управлінців, так і персоналу загалом. Вказано, що у сільськогосподарських підприємствах розвиток персоналу повинен бути спрямований на покращання навчально-методичного забезпечення процесу виробничого навчання, а підвищення кваліфікації працівників має втілюватися через сучасні його форми й методи. Розглянуто сутність креативного сільського господарства та його розширені функції: рекреаційну, освітню, соціальну, екологічну та функцію дозвілля. Вказано, що відповідно до цих функцій починають функціонувати окремі фермерські господарства в Україні, спираючись на креативні підходи в управлінні підприємством.

Ключові слова: *креативне сільське господарство, креативний менеджмент, розвиток персоналу, людський капітал, сільськогосподарські підприємства.*

Parkhuts M., Sinyuk O. The use creative approaches in the management of agricultural enterprises

In the article the value of creative control to ensure the efficient operation of agricultural enterprises. Established that Ukraine's economy and its agrarian sector in particular, can be attributed to the second economic waves, according to the wave concept of society, with some elements of a third economic wave. Emphasized that